

Рецензия

за дисертационния труд на Александър Петков на тема
Явлението „Пловдивска група“ от 60-те години на XX век (Георги Божилов-Слона, Димитър Киров, Йоан Левиев, Енчо Пиронков, Христо Стефанов).
Анализ на социо-политическия и културен генезис, роля и влияние на художествената група

Александър Петков е един от активните и интересни художници в новата българска живопис, с редица участия в самостоятелни, колективни изложби и кураторски проекти. Неговият художествен почерк е добре разпознаваем с избора на необичайни гледни точки, с интереса към непосредствено принадлежащия подръчен свят на индивида, към неговия актуален акционен радиус.

Дисертантът е получил своето общо и специализирано образование паралелно в две национални и езикови традиции: българската и немскоезичната – обстоятелство, което, струва ми се, е от съществено значение за насочването му към избрания в работата подход.

Дисертационният труд на Александър Петков разработва тема, която на пръв поглед е поставена от историческа перспектива. Досега творчеството на авторите от така наречената Пловдивска група е изследвано преимуществено в индивидуално-биографичен план, както и във връзка със структурните изменения в културната продукция от времето на политическо размразяване след 1956 г. До този момент обаче липсва изследване, което да наблюдава художествените явления в цялостния социо-културен контекст на времето. Проблемът на подобна липса е не толкова въпрос на необходими „натрупвания“, колкото на промяна на оптиката. Става дума за необходимост да се мислят художествените явления в своята цялост, в отношението им към обществените изменения и процеси. Затова оценявам изключително позитивно обстоятелството, че Александър Петков поема задачата да очертае

социологическия генезис на алтернативното изкуство от 60-те, да говори за явлението група като феномен.

Дисертацията съдържа увод, три глави и заключение. Към нея е добавен отделен том с приложения: биографични справки за петимата художници, две интервюта с Георги Божилов-Слона (на Руен Руенов), разговор на дисертанта с Христо Стефанов, албум с 270 цветни илюстрации. Любопитни и показателни за амбицията на работата са относителните дялове в албума: 25 от илюстрациите са на произведения от Европейския ренесанс, над 110 – на картини, които бележат историческото развитие на българската живопис от Освобождението до Втората световна война, около 50 представят контекста на социалистическия канон, около 20 произведения на автори, свързани с пловдивската група, и накрая – 60 примера с произведения от автори на петорката.

Още в **увода** проличава стремежът на автора да постигне максимална културно-историческа широта. Времевият сегмент, използван при формирането на непосредствения инструментариум на изследването, се разполага по протежението на двадесет и три века: от Аристотел до Иполит Тен. На пръв поглед е малко неочаквано, че една толкова разностранна и комплексна работа средоточава своите нагласи именно върху позитивистичния подход.

Изследователят обаче прави своевременни уговорки за това, че абсолютната предопределеност между социалната среда (в това число властовия натиск) и художника трябва да се поставя под съмнение (с. 7).

Така уводът подготвя основанията за отделянето на цяла „методологическа“ глава (**първа глава**). В нея се пояснява как и защо изборът на методологията на работата е обвързан с особеностите, при които се развива изкуството в тоталитарното общество. Но това, което окончателно избавя самия труд от сковаващия детерминисткия подход, са две методологически и понятийни корекции: представата за „транскултурност“ (според концепта на Волфганг Велш – изложен на с. 15) и особено позицията на Георг Зимел за принципната едновременна положеност на индивида „във“ и „извън“ обществото (с. 24). Сега вече оптиката на изследването е настроена да наблюдава парадокса на

